

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCCXIX. Adultera venefica.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

traham, utri voluero. Interim similes estis, eandem causam habetis. Non magis ego de vobis judicare possum, quam patronus vester.

CCCXIX.

Adultera venefica.

Qui uxorem adulterii ream detulerat, dixit communem filium testem fore. Inter moras iudicii adolescens, ambiguis signis crudelitatis & veneni, decessit. Vult maritus agere cum uxore veneficii: illa postulat, ut praeferatur iudicium adulterii.

DECLAMATIO.

ANtequam criminum facimus comparisonem, sic agere possum. Veneficii accuso: responde. occisum à te filium dico: defende. Sint paria, quæ objicio, non possunt uno iudicio cognosci: æquum est ream respondere ad id, quod objicitur. Puta omittere me, quod antea objecerim; non perseverare in eo, propter quod detuli: de vita cogitari æquum est, de majore quæri prius. Postea dicam ex qua diffidentia præferri iudicium adulterii velit: interim duo crimina apud vos proponuntur, adulterium, & parricidium: de utro prius cognosci oportet? hoc inæquum est sceleris gravissimi, sceleris atrocissimi dilationem impetrari, quia & adultera est? Si nihil illi ante objecissem, continuo rationem redderet: quoniam ad parricidium, prioris criminis diffidentia, venit, huc trahitur, propter quod occidit filium. Ab hac occisum esse dico: quamdiu iudices finetis hoc esse dubium? vivit interim in civitate, inter nos est foemina inter prodigia numeranda, implet numerum civitatis: & vivit, dum bis rea sit: præsertim in hac civitate, in qua iudicia diu differuntur. De me utique

1 De vita cogitari, æquum est, de majore quæri.] Quidam apud Ærodiū: de vita cognosci, de morte quæri prius æquum est. Ego illud, de vita cogitari æquum est, non mutem. Significat, quod clarius postea, & se suæ metuere. Dein

scripserim: de majore re quæri prius. Idem.

2 Hoc inæquum est.] Thaddæus: hoc mea æquum sceleris. Ærodius: Hoc ne à vobis æquum est sceleris. Lege: Hocine æquum, sceleris gravissimi. Idem.

que mirari non potestis, si omnes moras odi, omnes dilationes: liceat vindicare filium, dum vivo; ¹ antequam ad accusatorem transeat ad testem. An hoc æquum, hoc cuiquam vestrum justum videri potest, ut censeatis adulterium esse inter crimina, parricidium inter maledicta? ² causam dicere adulterii volo: hoc est, perit ille testis. Mihi autem vacat hoc tempore curam agere lectuli mei? flens & orbis querar, quod uxor mea alium amaverit, alium mihi prætulit? Ego ne priore quidem tempore istud crimen ³ ad iudicem perduxissem, nisi quod sciebat filius meus. ⁴ Si amissem tantum optimum juvenem, excusate tamen omnibus aliis causis renuntiarem. Verum confitendum est, Ego occidi, ego qui palam nominavi: qui omnem iudicii prioris fiduciam in hoc esse confessus sum. Tua porro quid interest? Utere hoc argumento: Quod tibi objicere adulterium noluit. ⁵ Pone hoc inter præjudicia

¹ *Antequam ab accusatore transeat ad testem.*] Hoc est, Dum vivo, malim filium vindicare, & extraordinariam ream parricidii agere, delata hac prius, licet tempore posterior sit, accusatione: ne si demum (inquit) ab accusatore me & uxorem adulterii postulante, ad filium qui testis futurus erat, tantique parricidii questionem ordine transeat, crepto adulterii teste, & causa ideo sapius ampliata, si interim moriar, pereat parricidii iudicium. In summa, pater hic postulat, ut quemadmodum causis de vi, aliisque ob conjunctionem, primus agendi locus extra ordinem constitutus erat, etsi post multas alias delatae essent: ita prior hic sit parricidii quam adulterii cognitio, hoc maxime, quod parricidium propter adulterium commissum est, & quia caute uxor præferri iudicium adulterii desiderat, sibi conscia futuram hanc sine teste accusationem: in qua, si ex vetere consuetudine (de qua Cicero pro Cæcinnæ) ea mora adhibeatur, quæ in omnibus aliis solet criminalibus causis, fore interim speret,

ut moriatur accusator. Ex his aperta est eorum quæ sequuntur interpretatio, *Causam dicere adulterii volo: hoc est, perit ille testis.* Ærodius. *Antequam ad accusatorem transeat ad testem.*] Ita & Thaddæus. Sensus: antequam me quoque veneno tollat mulier, ut filium. Ideo dixerat ante: *Cogitari de vita æquum est.* Fallitur Ærodius, qui, *ab accusatore transeat ad testem.* Gronovius.

² *Causam dicere adulterii volo.*] Tu mulier dicis: *Causam dicere adulterii volo.* Hoc perinde est, quasi insultes mihi, & dicas: *perit ille testis tibi unicus: jam damnare me non potes.* Idem.

³ *Ad iudicem perduxissem.*] Dissimularem hanc injuriam, vel intra privatos parietes vindicarem ex legibus Romuli & Numæ. Ærodius.

⁴ *Si amissem tamen optimum juvenem.*] Vide an ita qualitercunque restitui possit, *Si a. ta. op. juvenem ex alia causa quam tua, omnibus, &c.* Idem.

⁵ *Pone hic interpretis indicia accusationis.*] Verbum, *interpretis*, in textum, è margine traductum est: sunt enim vera

cia accusationis. Dum ego ago meo iudicio, dic legem, qua vindicari potest utrunque. Nempe hoc inter alia dictum est, Quam causam dandi veneni filio meo habui? adultera non eram. ¹ Illic videbimus, illic reddemus rationem. Nec te hoc fefellit. Sed naturalis improbis hominibus dilationis est cupiditas: hic infamiae vides poenam. Quid autem fama ad te, aut opinio? Sed occurrunt illae cogitationes. Quæretur de adulterio, & quæretur diu, & extrahet iudicium, sicut adhuc extrahit, ut sequatur adulterii poenam alia subscriptio, alii iudices, & alia sortitionis fortuna. Interim, ut nihil artes valeant, multum fata possunt: multum citra scelus quoque impedimenti per se ipsa mortalitas affert. Ut nihil profit, vixero: & tamen, quod mihi vita ipsa jucundius est, tam diu superstes testi vixero.

CCCXX.

Multati socius.

SOCIORUM COMMUNIA SINT DAMNA ET LUCRA. Ex duobus sociis alter in civitate erat, alter peregre. Cum bello laboraret civitas, decrevit ut intra certum diem reverterentur qui abessent: qui non venisset multaretur publicatione bonorum. Exacta est pars à presente negotiatore absentis. Reversus ille partem petit reliquorum bonorum.

S E R M O.

Sæpe vobis dixi, quomodo ad inveniendum statum facillime perveniretis. qui sint, omnes novistis. Primum singulos repetite: sub-
latis

vera hæc non declamantis, sed interpretis, ut alia pleraque, quæ latiore intervallo adnotavimus. Filium igitur orationis, ut brevior sit, Quintilianus interrumpit, & locos duntaxat discipulis ostendit. hic affectus (inquit) movere oportet: eo uti argumento: talia hic apponere: narrandis indicis hujus accusationis, ita quodammodo exordiri, Dum ego ago meo iudicio: dum legem recito qua vindicari potest adulterium: vel, dum cito testem qui vindicare aut iudicare potest utrunque, & patrem & matrem videli-

cet, ream alteram, accusatorem alterum, &c. reliqua persequentur ex themate discipuli, hoc modo: Dum ego ago, &c. cum solus filius testis esset, inier moras adolescens ambiguis signis crudelitatis & veneni moritur. hunc locum ita, ut possum, elucido. si quis quid melius habeat, afferat. Idem.

¹ Cui debemus, illic reddemus rationem.] Apud Quæstorem adulterii, quæremus illud, an adultera fueris: hic vero non debemus, ubi de parricidio quæritur, Idem.